

FOTO: BIRTHE LASSEN

Vlaamse melkveehouders bezoeken Italiaanse collega's

De Europese melkveehouderij heeft mogelijkheden, ook in Italiaanse omstandigheden en op zeer verschillende manieren. Laten we als Vlaamse melkveehouders zo veel mogelijk leren van onze Europese collega's om zo onze eigen bedrijfsstrategie te verbeteren! – DIANE SCHOONHOVEN,

BEROEPSWERKING –

De melkveehouders die het congres van de *European Dairy Farmers* (EDF) in Noord-Italië bijwoonden zijn overtuigd van de mogelijkheden voor melkveehouders in de verschillende Europese regio's. EDF-voorzitter *Jean Francois Verdenal* is zelf melkveehouder in Frankrijk. Hij vat dit vertrouwen in zijn openingstoespraak als volgt samen: "Een melkveehouder die naar zijn koeien luistert blijft de basis op elk melkveebedrijf, zowel in Italië met zijn mediterrane klimaat als in andere omstandigheden. Tegelijkertijd is deze melkveehouder een ondernemer die zijn kostprijs in het oog houdt en zijn strategie verbetert door kennis, cijfers en ideeën uit te wisselen met collega's." Dat is nu net het

doel van het jaarlijks EDF-congres. Geen wonder dat eind juni 5 Vlaamse melkveehouders, samen met ongeveer 300 andere sectorgenoten, adviseurs en wetenschappers uit 20 verschillende landen, afreisden naar Saluzzo om, aan de hand van het Italiaanse voorbeeld, na te denken over kosten en opbrengsten en de toekomst van de Europese melkveehouderij.

Melkvee in Italië

Alberto Menghi, lid van het EDF-Star (*Scientific Team of Analysis and Research*) en werkzaam voor het CRPA (*Italian Research Centre on Animal Production*) lichtte de Italiaanse melkveehouderij toe: "In Italië zijn er 40.000 melkveehouders actief. In

FOTO: BIRTHE LASSEN

totaal melken deze bedrijven ongeveer 1,8 miljoen koeien, wat 10,6 miljard kg melk oplevert. Deze melk wordt opgekocht door ongeveer 1650 verschillende melkerijen!" In België wordt ruim 3 miljard kg melk geproduceerd. Die wordt verwerkt door 235 officiële verwerkers. Een vijftigtal verwerkers koopt bij meer dan 1 melkveehouder melk op.

De Italiaanse melkerijen kunnen worden opgesplitst in 758 coöperaties en 891 private melkerijen, waarvan de overgrote meerderheid slechts lokaal melk ophaalt. Slechts 1 melkerij haalt melk op in heel Italië. Daarnaast zijn nog 4 internationale melkerijen actief. Omdat in Italië de vraag groter is dan het aanbod, wordt naast con-

• melkvee

sumptiemelk en kaas nog eens 1,6 miljard kg bulkmelk geïmporteerd. Tot 70% van de totale hoeveelheid melk wordt vervolgens verwerkt tot kaas, de helft hiervan komt terecht in een van de 26 soorten kaas met een Beschermd Oorsprongsbenaming. Deze oorsprongsbenaming garandeert dat de kaas in een bepaalde regio is geproduceerd en onder bepaalde voorwaarden. Parmigiano Reggiano bijvoorbeeld is de enige kaas die Parmesan genoemd mag worden. Melkveehouders die melk voor deze kaas leveren, mogen geen maïskuil aan hun koeien voeren. Melkveehouders die daarentegen melk leveren voor kaas onder de Beschermd Oorsprongsbenaming Grana Padano moeten 24 kg kuilmaïs per dag aan hun koeien geven. Het grote aandeel melk dat wordt verwerkt tot kaas resulteert in een hoge melkprijs voor Italiaanse melkveehouders. Zo bedroeg in 2009 de melkprijs volgens de internationale melkprijsvergelijkingen van 170 Nederland 34,75 euro per 100 kg standaardmelk voor de Italiaanse melkerij Granarolo, tegenover gemiddeld 26,92 euro voor de andere deelnemende Europese melkerijen.

Alberto Menghi licht verder toe dat de kostprijs van melk in Italië ongeveer overeenkomt met het gemiddelde in Europa. Inclusief een vergoeding voor eigen arbeid, land en kapitaal bedraagt deze kostprijs 41,59 euro per 100 kg ECM-melk (*Energy Corrected Milk*). Deze cijfers zijn gebaseerd op de gegevens van 30 Italiaanse melkveebedrijven en berekend volgens de methode voor kostprijsvergelijking van EDF. Dit bedrag komt sterk overeen met de gemiddelde kostprijs in Europa van 41,80 euro per 100 kg ECM-melk, zoals EDF voor 2009 berekende.

Melkquotum en mestbeleid

De geschiedenis van het melkquotum in Italië is uitzonderlijk. Toen Europa

in 1984 het melkquotumstelsel introduceerde, werd in overleg met de Italiaanse regering minder quotum aan Italië toegekend dan de melkproductie op dat moment bedroeg. Als gevolg van de bureaucratie werd het oorspronkelijke melkquotum pas in 1994 ingevoerd. Ondertussen hadden de Italiaanse melkveehouders nog verder uitgebreid. Hierdoor werd in het verleden het Italiaanse melkquotum heel sterk overschreden, tot ongeveer 0,65 miljard kg in 2007 (6%). De superheffing bedraagt hierdoor sinds 1984 in totaal 4,5 miljard euro. Deze rekening werd betaald door de Italiaanse overheid. Italiaanse melkveehouders hebben 30 jaar tijd om deze superheffing terug te betalen. Zo lang deze melkveehouders hun superheffing niet hebben terugbetaald, worden hun toeslagrechten niet uitbetaald.

In het quotumjaar 2009/2010 werd in Italië het melkquotum voor het eerst in de geschiedenis niet overschreden. Dat komt omdat Europa toestond dat Italië de verruiming van melkquota met jaarlijks 1% reeds vanaf het quotumjaar 2009/2010 volledig benutte. Zo werd het Italiaanse melkquotum vanaf 1 april 2009 met 5% verruimd. Daarnaast daalden in datzelfde jaar de melkleveringen door de lagere melkprijzen. Melkveehouders die hun individueel quotum het voorbije quotumjaar toch overschreden, moeten voor de teveel geleverde liters wel een superheffing betalen.

Wat het mestbeleid betreft, zijn sinds 2003 een aantal gebieden in Noord-Italië aangeduid als kwetsbaar gebied. Hier mag nog maximaal 170 kg N/ha uit dierlijke mest worden uitgereden. In 2008 is het kwetsbaar gebied nog verder uitgebreid. Tot 2006 was het mestbeleid regionale materie, maar sinds 2007 is mest een nationaal thema. Op dit moment bestaat er echter geen Mestbank in Italië en wor-

den vanuit nationaal niveau geen controles uitgevoerd op de naleving van de mestwetgeving. Afhankelijk van de regio kunnen wel plaatselijk controles worden uitgevoerd.

Tijdens een workshop waar de Italiaanse en Vlaamse mestwetgeving werden toegelicht, vroegen de aanwezige Vlaamse melkveehouders zich verbaasd af waarom in Vlaanderen al wordt gewerkt aan het vierde Mestactieplan, terwijl in Italië het eerste plan pas in werking treedt. Ook al wonen de aanwezige melkveehouders allemaal in hetzelfde Europa, het is duidelijk dat er tussen de regio's verschillen bestaan.

Europese kostprijsvergelijking

EDF berekent jaarlijks de kostprijs van melk in de verschillende deelnemende landen. In 2009 deden 280 melkveehouders mee. De resultaten zijn daarom niet volledig representatief voor de verschillende landen, maar geven wel de richting aan binnen de internationale kostprijsvergelijking. Steffi Wille, wetenschapper bij EDF, geeft uitleg bij de kostprijsvergelijking: "De gemiddelde kostprijs bedroeg in 2009 op de deelnemende melkveebedrijven 41,80 euro/100 kg ECM-melk, terwijl de totale inkomsten op 33,90 euro/100 kg ECM-melk lagen, waarvan 28,40 euro/100 kg uit melkgeld. De deelnemende EDF-bedrijven lijdten dus een sterk ondernemersverlies en verdienden in 2009 maar 0,20 euro/uur!"

Vooruit kijken naar 2015

Jaarlijks verspreidt EDF een enquête onder melkveehouders in Europa. Deze enquête met de titel 'Koeien in beweging – naar waar?' werd tussen december 2009 en maart 2010 door ongeveer 2000 melkveehouders ingevuld, waarvan 48 Vlaamse melkveehouders. De cijfers laten zien dat melkveehouders optimistisch zijn over de toekomst. Ongeveer 75% van de melkveehouders verwacht in de eerstkomende 12 maanden te investeren. De meesten stelden vorig jaar hun investeringen uit, maar verwachten dat de economische situatie het nu toelaat om wel te investeren. De meerderheid van de melkveehouders kiest voor specialisatie in plaats van voor verbreding. Birthe Lassen, coördinator van EDF-Star laat zien hoe bijna alle melkveehouders verwachten dat in hun regio steeds meer hernieuwbare energie wordt geproduceerd. Zweedse melkveehouders bijvoorbeeld denken dat melkveebedrijven in toenemende mate moeten concurreren met deze hernieuwbare energie, wat naar hun verwachting zal resulteren in een daling van de Zweedse melkproductie. Ook melkveehouders uit Zuid-Europa verwachten in de toekomst een dalende melkproductie. De sectorgenoten uit Centraal-Europa denken eerder dat de huidige

FOTO: BIRTHE LASSEN

FOTO: BIRTHE LASSEN

FOTO: BIRTHE LASSEN

Op alle bezochte bedrijven lag de melkproductie per koe hoger dan 10.000 kg per jaar, wat opvallend hoog is.

melkproductie zal stabiliseren. Enkel de Belgen, Nederlanders, Ieren en Oekraïners verwachten dat de melkproductie in hun land zal stijgen.

Hoge melkproducties en betonnen stallen

Tijdens het EDF-congres werden ook verschillende melkveebedrijven bezocht. Op elk bedrijf werden de congresdeelnemers ontvangen met Italiaanse kaas, yoghurtjes en ... espresso om de bezoekers wakker te houden in de warmte. Opvallend was dat op alle bezochte bedrijven de melkproductie per koe erg hoog ligt, altijd hoger dan 10.000 kg per koe per jaar. De gehalten liggen met 36° vet en 33° eiwit wel wat aan de lage kant. Het rantsoen van de koeien is op maïskuil gebaseerd, het weinige grasland op de bedrijven wordt voornamelijk gebruikt voor hooi. Dit wordt, samen met stro en luzerne, aan de koeien gevoerd om voldoende structuur in het rantsoen te krijgen. Veel bedrijven voegen bicarbonaat toe om pensverzuring tegen te gaan.

Italiaanse koeien grazen doorgaans niet buiten, maar staan het jaar rond binnen in massief betonnen stallen. Deze stallen zijn wel wat duurder dan stallen uit andere materialen, maar door het beton blijven de stallen koel. Dit is zeker geen luxe in Italië.

Nog opvallend aan de bezochte bedrijven is het hoge aantal arbeidskrachten.

Eén arbeidskracht per 30 koeien is niet ongewoon. Zo werken op de boerderij Muri Holstein van Claudia, Stefania en Mario Morisiasco nog 4 arbeiders. In totaal worden de 245 koeien en 210 stuks jongvee zo verzorgd door 7 personen. Er kruipt veel tijd in het driemaal daags melken van de koeien in de 2x10 visgraatmelkstal. Dit bedrijf gebruikt 86 ha land, waarvan 80 ha voor maïs. Omdat de grond er erg vruchtbaar is, liggen de maïsofbrengsten hier zeer hoog; 70 ton maïs per ha is heel gewoon. Hierdoor kan aan de ene kant intensief geboerd worden, aan de andere kant drijft dit de grondprijs behoorlijk op: 100.000 euro/ha lijkt in deze regio een normaal bedrag.

Buffelboerderij

In Italië bestaan naast melkveebedrijven ook een duizendtal bedrijven waar buffels worden gemolken. Deze bedrijven bevinden zich vooral in het zuiden, maar ook in Noord-Italië komen enkele buffelboerderijen voor. Tijdens het congres werd zo de Moris Buffelboerderij van Ivan Moris bezocht (zie foto's). Acht medewerkers staan in voor de verzorging van de 330 buffels en het melken.

De buffels op de Moris Buffelboerderij geven ongeveer 2300 kg melk per buffel per jaar, met 85° vet en 45° eiwit. Dit levert een mooie melkprijs van ongeveer

1,30 euro/kg op. Omdat een buffel de helft van het krachtvoer van een koe eet, denkt Ivan dat een buffel die 3000 kg melk geeft qua rendabiliteit kan worden vergeleken met een melkkoe die 12.000 l produceert. De buffels worden elke dag 2 keer gemolken in een 2x10 rapid-exit-melkstal. Het is wel moeilijker om de buffels in de melkput te krijgen. Buffels zijn namelijk echte kuddedieren die niet graag apart staan. Ook melkt een buffel veel trager, gemiddeld duurt het melken 3 uur per melkbeurt.

Het grote voordeel van buffels is volgens Ivan dat zij niet de problemen hebben die we bij melkvee zien. "Buffels hebben 90% minder mastitis dan koeien. Ook hebben buffels geen pootproblemen en komt para-tbc niet voor. Daarom laten we pas geboren kalveren ook enkele dagen bij de buffels lopen. Omdat buffels kuddedieren zijn, hebben koe en kalf een heel sterke binding en is het heel moeilijk om de kalveren bij de moeder weg te halen. In het verleden deden we dit wel, maar ging ongeveer 15% van de kalveren dood. Daarom laten we deze kalveren nu bij para-tbc-vrije Holsteinkoeien lopen. Als de kalfjes een paar dagen oud zijn, laten we 3 buffelkalveren bij een Holsteinkoe. Naarmate de kalveren ouder worden, verhogen we dit aantal tot ongeveer 10 stuks bij het spenen." Het enige veel voorkomende probleem bij buffels is dat bijna 5% van de dieren de baarmoeder eruit werkt bij het afkalven. Daarom lopen op het bedrijf een groot aantal buffels met een koord die dit moet voorkomen. Voor de toekomst werkt Ivan aan buffels met een hogere melkproductie met hoge gehalten. "We gebruiken κ1, maar dit is lastig omdat buffels hun bronsten niet goed tonen. Daarom maken we gebruik van stappentellers. Voor vaarzen gebruiken we een stier, het is namelijk erg moeilijk om een jonge vaars apart te zetten."

Wat is EDF?

European Dairy Farmers is een club van melkveehouders uit Europa. EDF organiseert jaarlijks een congres, om te leren van elkaar, om te zien welke elementen zij uit welk deel van Europa kunnen benutten op hun eigen bedrijf. EDF organiseert voor haar leden melkveeouders ook een Europese kostprijsvergelijking en een korte enquête over hoe melkveeouders in heel Europa denken. Daarnaast publiceert EDF in samenwerking met het productschap Zuivel uit Nederland een unieke melkprijsvergelijking. ■

Ook interesse voor EDF? Zin om er volgend jaar bij te zijn in het Verenigd Koninkrijk (Stonehenge, 29 juni tot 1 juli 2011)? Contacteer rundveeconsulent Jan Halewyck, tel 051 26 03 86. Meer info via www.dairyfarmer.net en www.milkprices.nl.